

ДЕТСКАТА РИСУНКА – „ОГЛЕДАЛО“ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ДЕЦА И РОДИТЕЛИ

Пенка Николаева Борисова
Детска градина № 4 „Бреза“, Стара Загора

THE CHILD DRAWING – A „MIRROR“ OF RELATIONS BETWEEN CHILDREN AND PARENTS

Penka Nikolaeva Borisova
Kindergarten № 4 „Breza“, Stara Zagora

Abstract: The pre-school institution performs numerous functions, facilitating the multi-dimensional formation of the child's personality. The whole educational process is possible and productive only for the mentally complete child. The laxity of the adolescent in this period is dictated precisely by his psyche, which in turn reflects the character of the family structure as well as the communication within it. The focus of the study is on the relationship between children and their parents. Whether the family is full or incomplete - the quality of communication between the child and the parents should not be hindered because communication is at the center of everything. The study presents a study of the different family structures and their influence on the young person, his personality and his mental state, through a simple visual activity: Draw his family. Drawing forms creative thinking, imagination and transmits emotional attitude to the objects and phenomena depicted. Psychologists are of the opinion that children express their vision of the world through their drawings because „Their drawings are a mirror to the soul.“ Taking into account the colors, shapes and means of expression in the pictorial activity, the advantages and disadvantages of the family relations are revealed. The ways of preventing the negative influence of the family structure and the communication in it dictated by the contemporary value system are analyzed to help the formation of a mentally, emotionally and physically healthy individual.

Keywords: communication, family structure, family relationships, the psychological and personal development of childhood;

Във време на социално-икономически и психологически промени, предизвикателствата в заобикалящата ни среда са изключително непредсказуеми и необратими. Техни следствия са урбанизацията, прекъсването на приемствеността между поколенията, индивидуализмът, дефицитът на общуване между хората и деформацията на ценностите, което от своя страна, се отразява върху обществото и неговите институции – семейство и детска градина, но най-беззащитни и уязвими остават децата.

Акцентът на изследването е поставен именно, върху взаимоотношенията между подрастващите и техните родители, мястото на всеки член в семейството и тяхното влияние върху психическото и лично-стно развитие на детската природа, статусът и функциите на неговите членове, възприети и отразени в детското съзнание. Независимо от семейната структура – дали семейството е пълно или непълно – качеството на общуване между дете и родител трябва да бъде подобаващо, защото комуникацията е в центъра на всичко, съпътстваща всяка човешка дейност и поведение.

В хода на педагогическото изследване участваха 31 деца от група „Слънчо“ на ДГ № 4 „Бреза“ от трета възрастова група на възраст 5 – 6 години¹ и техните родители/настойници от град Стара Загора. Основната цел е да се разкрие начинът, по който детето преживява и възприема своето място и отношението на отделните членове, в семейната структура; както и някои психологически особености, следствие от семейните взаимоотношения и начин на общуване, на изследваното дете.

Постигането на целта на изследването се реализира чрез проективната методика „Рисунка на семейство“². Чрез него, получаваме информация за това – как детето се чувства в своето семейство, как възприема членове му, независимо от информацията, налична от други източници³ Изобразяването на определени действия разкрива връзката между хората в семейната структура и междуличностните отношения.

Първоначално при всяко дете, се осъществи предварително наблюдение на неговото поведение (социално/ асоциално) и отношение в групата, направи се изследване на особеностите в семейството му,

чрез обсъждане с родителите. Следва поставянето на задачата „Рисунка на моето семейство!“, наблюдавайки реакции по време на поставянето на задачата. Анализът на изобразеното върху листа бе в няколко области – разположение на фигурите и сравняване на броя им със състава на семейството; части на тялото и начинът на тяхното изразяване; разстоянието между отделните фигури; цветово оформление и динамиката (или статичността) на изображението (сюжетността).

След изобразителната дейност, се обърна специално внимание на следните въпроси, под формата на беседа:

- Кой е изобразен на рисунката?
- В каква последователност нарисова фигурите? Кого нарисова пръв?
- Къде се намирате?
- Какво правите?
- С кого обичаш да си играеш?
- С кого прекарваш повече време? Кой ти обръща най-много внимание?
- А кой те наказва най-много и за какво?

След известно време се направи подобна задача, но този път задачата бе: „Нарисувай едно семейство!“ и аналогично се обсъди с детето, кое е това семейство и какво прави, защо нарисова точно това и т.н.

На същата тази група се проведе следващо изследване, като този път задачата беше: „Нарисувай своето семейство, но като животни!“ и то протече при същите условия. Целта тук, беше да се разкрият особеностите на детската личност в контекста на семейните взаимоотношения, както и евентуални конфликти и психологически проблеми, свързани със семейната ситуация, чрез анимализма. Анализът се основава на избор на определено животно за съответната семейна роля, като се отчита и представата, която има детето за неговия характер. Изборът на животно показва отношението към съответния член на семейството.

Проективната методика „Рисунка на семейство“ позволява да се съди за структурата на семейството, за статуса и функциите на отделните членове, за общуването между тях и удовлетворението от него. Всяко изразно средство в изображението е специфичен графичен знак, чрез разкриване посланието, на който можем да реконструираме характера на общуване между родителите и децата, типа доминираща възпитателна стратегия и вътрешносемейните отношения. Всичко това ни позволява да приемем, че използването на определени изразни средства в рисунката на семейство е повлияно от особеностите на тяхното взаимодействие и общуване в домашната среда. С помощта на експерименталните беседи, еднотипният характер на въпросите и наблюдението, като методически инструмент, може да се прецени доколко е адекватна представата на децата за характера на семейните отношения на действителното им състояние.

В заключение на настоящия доклад може да се обобщи, че ако се изследват, установят и сравнят различните семейни структури и тяхното влияние върху подрастващия индивид – неговата личност и психическо състояние, чрез непринудена изобразителна задача: „Нарисувай своето семейство“, тогава ще се представят резултатите от изследването и ще се потърси път за максимално предотвратяване негативно влияние на близката семейна среда, продиктувана от съвременната ценностна система, върху подрастващия. Доказа се, че педагогическото изследване може да повлияе положително при усвояване на позитивни модели на родителско поведение, подкрепящи индивидуалния просперитет на детето, независимо от семейната структура – пълно или непълно семейство.

(Endnotes)

1. Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование, Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г., в сила от 01.08.2016 г., Издадена от министъра на образованието и науката.
2. R. Burns и S. H. Kaufman (1972)
3. Разговори с членовете на семейството